Cynlluniau Gwersi Drawing Hope - Oedrannau 7-11

Sesiwn 1 – Cynrychioli eraill – 60 munud

Deilliannau dysgu

Erbyn diwedd y sesiwn hon, bydd y plant yn gallu:

- Disgrifio hunaniaeth, cynrychiolaeth a phwrpas Arlunio Gobaith.
- Archwilio tebygrwydd, gwahaniaethau a sut y gall delweddau siapio'r ffordd y mae pobl yn cael eu gweld.
- Defnyddio arsylwi gofalus i lunio portread parchus o bartner.

Geirfa allweddol

- **Hunaniaeth** – y cyfuniad unigryw o nodweddion, diddordebau, diwylliannau a chredoau sy'n cyfrannu at bersonoliaeth.
- **Cynrychiolaeth** – y ffordd y caiff rhywbeth neu rywun ei ddangos.
- **Hunanbortread** – cynrychiolaeth o artist, wedi'i chreu gan yr artist ei hun.
- **Penrhyn** – darn o dir sydd wedi'i amgylchynu i raddau helaeth gan ddŵr.
- **Gweriniaeth Ddemocrataidd Pobl Corea (DPRK)** – hanner gogleddol penrhyn Corea.
- **Gweriniaeth Corea** – hanner deheuol penrhyn Corea.
- **Ffin** – terfyn rhwng dau le.
- **Traws-leol** – bod yn gysylltiedig â mwy nag un lle.

Paratoadau ac Adnoddau

Gofod wedi'i glirio gyda chylch o gadeiriau

- **Papur bras** x2, **clipfwrdd/bwrdd gwyn** a **phensil** i bob plentyn, yn barod o dan bob cadair
- **Pêl** addas i'w phasio yn y cylch
- Cyflwyniad Darlunio Gobaith wedi'i argraffu/uwchlwytho
- Taflen Lluniau Paru – un i bob grŵp o 3-5
- Ychydig o **deganau meddal** (dim rhai y bydd y plant yn eu hadnabod neu y mae ganddynt gysylltiad cryf â nhw)

Amseru	Gweithgaredd
5 munud Adnoddau *Pêl basio*	SLEID 1 – Sesiwn 1 Beth yw rhywbeth y gallech ei wneud gyda ffrind newydd? Gan sefyll mewn cylch, gofynnwch i'r plant ddychmygu bod rhywun newydd yn y dosbarth. Gofynnwch iddynt feddwl sut y gallent wneud ffrindiau â'r person hwnnw. Pasiwch bêl a gwahoddwch bob plentyn i rannu sylw, gweithred neu weithgaredd ar gyfer gwneud ffrindiau, gan ei feimio i'r grŵp, e.e. "Gallwn gribo ei wallt" (yn meimio cribo gwallt), "Gallwn ddweud jôc wrtho/wrthi" (yn chwerthin), "Gallwn roi cwtsh iddo/iddi" (yn meimio cwtsh). Mae pawb arall yn y cylch yn ailadrodd yr ystum yn ôl iddo/iddi.
5 munud	Gêm gychwynnol – "Mae'r haul yn tywynnu arna i ac ar unrhyw un sy'n…" Gan eistedd mewn cylch, rhannwch ddatganiadau sy'n wir amdanoch chi eich hun, gan ddechrau gyda "Mae'r haul yn tywynnu arna i ac ar unrhyw un sy'n…". Os yw'r datganiad yn wir am blentyn, mae'n sefyll ac yn cyfnewid lle â rhywun arall yn y cylch. Mae'r haul yn tywynnu arna i ac ar unrhyw un sy'n hoffi arlunio. Mae'r haul yn tywynnu arna i ac ar unrhyw un sy'n gwisgo sanau gwyn. Mae'r haul yn tywynnu arna i ac ar unrhyw un sy'n hoffi straeon. Gorffennwch gyda datganiad sy'n berthnasol i bob plentyn. Nesaf, gwahoddwch blentyn sydd â syniad am ddatganiad sy'n wir amdano/amdani i sefyll yng nghanol y cylch a thynnu ei gadair o'r cylch. Gyda phob datganiad dilynol, bydd un plentyn yn cael ei adael yn y canol i gynnig y datganiad nesaf. Os nad oes digon o le ar gyfer cylch, gellir addasu'r gêm ar gyfer byrddau. Gofynnwch i'r plant symud yn ofalus o amgylch yr ystafell ddosbarth ac ystyriwch dynnu'r elfen gystadleuol. Myfyrio – fel dosbarth *Beth sy'n wahanol amdanom ni? Beth sy'n debyg?* Esboniwch, pan oedd y plant yn cyfnewid seddi, fod y datganiad yn rhan o'u hunaniaeth. Gallai hyn gynnwys y dillad rydych yn eu gwisgo, ble rydych yn byw, neu faint o frodyr neu chwiorydd sydd gennych. *A oes pethau eraill sy'n rhan o'n hunaniaeth?* *A ydym ni'n dewis pob rhan o'n hunaniaeth?* *Fel dosbarth, ydych chi'n meddwl bod mwy o ffyrdd y mae ein hunaniaethau yn wahanol neu'n debyg?* Dechreuwch dynnu sylw at y ffaith, er bod llawer sy'n wahanol amdanom, fod llawer mwy sydd gennym yn gyffredin ac sy'n ein cysylltu. Esboniwch y bydd y gweithgaredd nesaf yn helpu'r plant i sylwi faint rydym yn ei rannu â phlant mewn mannau eraill hefyd.

10 munud Adnoddau ***Taflen Lluniau Paru***	SLEID 2 – Gweithgaredd Paru Cyflwynwch y map o'r byd ar y **Daflen Lluniau Paru, gan dynnu sylw'r plant at rai lleoedd sy'n berthnasol iddynt.** Rhannwch y daflen â grwpiau o bedwar neu bump. Esboniwch mai lluniau o bob cwr o'r byd yw'r rhain, wedi'u tynnu gan blant ohonyn nhw eu hunain – hunanbortreadau. Gofynnwch i'r plant baru pob llun â'r wlad, gan drafod eu rhesymau yn eu grwpiau. Gallech wahodd y plant i symud o amgylch yr ystafell i weld beth mae grwpiau eraill wedi'i ddyfalu, cyn newid eu hatebion eu hunain. SLEID 3 – Atebion a Myfyrio Rhannwch yr atebion (1. Gweriniaeth Ddemocrataidd Pobl Corea; 2. Gweriniaeth Iwerddon; 3. Unol Daleithiau America; 4. Colombia; 5. De Affrica; 6. Gweriniaeth Corea; 7. Cambodia). Myfyrio – mewn grwpiau *Beth wnaethoch chi sylwi arno am y plant yn y lluniau?* *Beth oedd yn gwneud paru'r plant â'u gwlad yn hawdd/anodd?* Mae'r gweithgaredd hwn yn fwriadol bron yn amhosibl i'w wneud, a dim ond drwy ddyfalu y bydd modd ei gwblhau. Ledled y byd, mae plant yn rhannu llawer o debygrwydd, waeth o ble maent yn dod. Rydym nawr yn mynd i archwilio beth sy'n digwydd pan gaiff pobl eu cynrychioli mewn ffyrdd sy'n annheg neu'n anwir.
10 munud Adnoddau *Teganau meddal neu ddoliau* *Papur* *Phensiliau* *Clipfyrddau*	SLEID 4 - Gweithgaredd Creu Darluniad Rhowch ychydig o deganau meddal neu ddoliau yng nghanol y cylch a gofynnwch i'r plant dynnu'r deunyddiau arlunio o dan eu cadeiriau. Dywedwch wrth y plant fod ganddynt bum munud i dynnu llun o un o'r teganau, ond i'w gynrychioli fel rhywbeth brawychus neu beryglus. Cynigiwch awgrymiadau os oes angen, megis dannedd miniog, cyrn, aeliau dramatig neu deitl dramatig, er enghraifft "Gwyliwch rhag yr Arth!" Pan fydd y lluniadau wedi'u cwblhau, cyflwynwch y gair "dyluniad": y ffordd y caiff rhywbeth neu rywun ei bortreadu. Gofynnwch i'r plant rannu eu delwedd â'r person nesaf atynt a thrafod beth maent yn meddwl yw natur y creadur. Casglwch rai o'r geiriau hyn gan y dosbarth a'u cofnodi o dan y pennawd 'darlunio'n negyddol'. Esboniwch nad yw'r tegan *mewn gwirionedd* yn meddu ar yr holl nodweddion hyn, ond bod ei hunaniaeth wedi'i newid gan y ffordd y mae wedi'i bortreadu yn lluniau pawb. Darllenwch y geiriau hyn yn ôl i'r dosbarth. Esboniwch pe bai rhywun yn gweld y poster hwn ond heb erioed weld tegan meddal o'r blaen, efallai y byddent yn meddwl bod pob tegan meddal fel hyn. Gofynnwch i'r plant ddychmygu beth fyddai'n digwydd pe bai plentyn newydd yn yr ysgol yn dod i mewn i'r cylch a bod pawb yn ei bortreadu yn y ffordd hon. Gwahoddwch y plant i drafod sut y gallai'r plentyn hwnnw deimlo a pham, yn gyntaf mewn parau ac yna fel dosbarth. Gofynnwch sut y gallai'r plentyn hwnnw ddymuno cael ei bortreadu yn lle hynny. Cofnodwch syniadau'r plant o dan y pennawd "darlunio'n gadarnhaol," gan dynnu allan mai

	dyma ffyrdd y gall pobl ddewis cynrychioli eu hunain pan nad ydynt yn cael eu cynrychioli'n annheg gan eraill. Gofynnwch i bob plentyn sefyll a chreu delw o rywun sy'n cael ei ddisgrifio gan yr ymadroddion darlunio cadarnhaol hyn. Darllenwch nhw'n uchel yn araf, gan roi amser i'r plant sylwi sut maent yn teimlo yn eu delwau. Esboniwch fod hyn yn cysylltu â'r syniad y tu ôl i Darlunio Gobaith: defnyddio celf i gynrychioli ein hunain yn ofalus fel y gallwn rannu pwy ydym ni mewn gwirionedd, yn hytrach na gadael i eraill ein diffinio'n annheg.
5 munud	SLEID 5 – Penrhyn Corea yn y Byd Gofynnwch a all unrhyw un ddod o hyd i Benrhyn Corea — darn o dir sydd wedi'i amgylchynu'n bennaf gan ddŵr — ar y map. SLEID 6 – Penrhyn Corea *Ar fap y byd, gallwch weld penrhyn Corea. Mae penrhyn yn ddarn o dir sydd wedi'i amgylchynu'n bennaf gan ddŵr. Heddiw, mae'r penrhyn hwn wedi'i rannu'n ddwy wlad: Gweriniaeth Ddemocrataidd Pobl Corea (neu'r DPRK) yn y Gogledd, a Gweriniaeth Corea, a elwir yn gyffredinol yn Dde Corea.* *Am gyfnod hir, roedd penrhyn Corea yn un wlad. Ar ôl i'r Ail Ryfel Byd ddod i ben yn 1945, nid oedd y penrhyn bellach dan reolaeth Siapan. Cymerodd yr Unol Daleithiau a'r Undeb Sofietaidd, a oedd â syniadau gwahanol am sut y dylid rhedeg gwledydd, gyfrifoldeb dros wahanol rannau o'r penrhyn. Trefniant dros dros oedd hyn i fod, ond dros amser daeth y rhaniad yn fwy sefydlog.* *Yn 1948, ffurfiwyd dwy wlad ar wahân gan yr Undeb Sofietaidd a'r Unol Daleithiau. Yn 1950, dechreuodd rhyfel rhyngddynt. Daeth yr ymladd i ben yn 1953, ond ni chyflawnwyd cytundeb heddwch erioed. Mae ffin sydd wedi'i gwarchod yn drwm yn dal i wahanu'r ddwy wlad heddiw.* *Pan fydd gwledydd neu grwpiau wedi'u rhannu am amser hir, gall pobl ddechrau cynrychioli ei gilydd mewn ffyrdd nad ydynt yn wir. Yn Ne Corea, cafodd plant eu hannog i ddarlunio plant ar draws y ffin fel ffigurau brawychus, gan gynnwys cythreuliaid â chyrn a chynffonau. Gwnaeth hyn hi'n haws i blant ddychmygu pobl ar draws y ffin fel rhai peryglus neu'n gwbl wahanol iddyn nhw eu hunain.* Trafod – fel dosbarth *Beth all ddigwydd pan gaiff plant eu hannog i weld plant eraill fel rhai brawychus neu ddim yn debyg iddynt?* *Beth allai'r plant hynny ei gredu pan fyddant yn tyfu i fyny?* Gwnewch gysylltiadau ag unrhyw waith rydych eisoes wedi'i wneud ar gydraddoldeb, amrywiaeth, cynhwysiant, ysgolion sy'n parchu hawliau'r Cenhedloedd Unedig neu Werthoedd moesegol. (**SLEID 7 – Gogledd Iwerddon a Gweriniaeth Iwerddon** yw ail astudiaeth achos ar gyfer disgyblion uwchradd – mae croeso i chi sôn am hyn os yw amser yn caniatáu.) Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth *A allwch feddwl am adegau pan gaiff pobl eu hannog i ofni eraill am eu bod yn ymddangos yn wahanol?*

	Esboniwch fod y plant nawr yn mynd i glywed am brosiect go iawn lle defnyddiwyd celf i herio dyluniadau annheg a helpu plant i weld ei gilydd yn wahanol.
5 munud	## SLEID 8 - Cyflwyno Dylunio Gobaith Deng mlynedd ar hugain yn ôl, breuddwydiodd grŵp o bobl yng Ngweriniaeth Corea am heddwch a pherthnasoedd gwell â'u cymdogion yn y Gogledd. Roeddent am ddefnyddio arlunio mewn ffordd wahanol. Yn hytrach nag annog plant i bortreadu plant ar draws y ffin fel cythreuliaid neu elynion, fe'u gwahoddwyd i dynnu lluniau ohonyn nhw eu hunain fel ffordd o ddweud helo. Anfonwyd yr hunanbortreadau hyn ar draws y ffin i'r DPRK, lle ymatebodd plant drwy greu a rhannu eu portreadau eu hunain. Aeth rhai o'r plant hyn i gyfarfod â'i gilydd i rannu eu gwaith celf a meithrin cyfeillgarwch ar draws y ffin, rhywbeth nad oedd wedi digwydd ers i'r gwledydd gael eu rhannu. ## Trafod – fel dosbarth *Yn eich barn chi, sut oedd y plant hyn yn teimlo wrth rannu'r lluniau ohonyn nhw eu hunain?* *Sut, tybiwch chi, oeddent yn teimlo wrth weld lluniau o blant o'r ochr arall i'r ffin?* ## SLEID 9 a 10 – Helo, Fy Ffrind *Ers hynny, mae plant o bob cwr o'r byd wedi tynnu lluniau tebyg a'u rhannu â phlant mewn gwahanol leoliadau ledled y byd.* Dangoswch yr hunanbortreadau o wahanol rannau o'r byd, gan dynnu sylw at yr ysgrifennu oddi tanynt. ## SLEID 11 – Arddangosfeydd Traws-leol *Mae'r gweithiau celf hyn wedi arwain at arddangosfeydd ledled y byd. Rydym yn eu galw'n 'draws-leol', oherwydd eu bod yn dod â chymunedau gwahanol ynghyd ledled y byd – o Lithwania i Balesteina, o Awstralia i'r Swistir.* *Nawr, mae'r bobl y tu ôl i'r prosiect hwn yn gofyn i CHI gymryd rhan! Bydd pawb yn creu eu hunanbortread a'u neges eu hunain, a bydd rhai'n cael eu dewis fel rhan o arddangosfa ledled Prydain yn Llundain y flwyddyn nesaf, cyn cael eu hanfon ymlaen i ymuno ag arddangosfeydd ledled y byd.* Noder: Efallai y gofynnwyd i chi hefyd i greu'r lluniau hyn ar gyfer arddangosfa leol, ranbarthol neu genedlaethol, felly peidiwch ag anghofio sôn am hyn hefyd! ## Myfyrio - mewn parau *Pe bai eich hunanbortread a'ch neges yn gallu teithio i unrhyw le yn y byd, i ble hoffech chi iddynt fynd?*
15 munud Adnoddau *Papur lluniadu*	## SLEID 12 - Lluniadu Portread Partner Cyn i ni greu hunanbortread, rydym yn mynd i roi cynnig ar ddarlunio rhywun arall. Parwch blant â rhywun yn y dosbarth nad ydynt yn ei adnabod gystal, a'u gosod i fyny i ymarfer creu portread, gan ddefnyddio'r trefniant a nodir yn y **Canllaw Arlunio.** Gall edrych yn ofalus helpu i feithrin cysylltiad, felly ceisiwch osgoi paru plant â ffrindiau agos lle bo

Phensiliau *Clipfyrddau*	hynny'n bosibl. Os yw plant am dynnu llun o'u ffrindiau, gellir cynnig deunyddiau iddynt wneud hynny ar adeg arall. Efallai y byddwch am arwain y plant i: • Dreulio mwy o amser yn edrych ar y person arall nag ar y papur. Sylwi o ble mae'r golau'n dod a sut y gellir dangos ardaloedd tywyllach a goleuach gyda phensil. • Cofio nad oes angen i'r portreadau fod yn fanwl gywir; y nod yw arsylwi'n ofalus a chynrychioli'r person â gofal. • Darlunio'r hyn sydd yno mewn gwirionedd (h.y. a oes mewn gwirionedd lawer o linellau sy'n ffurfio trwyn?) ac osgoi gorliwio nodweddion mewn ffordd sy'n gwneud i'r person edrych yn frawychus neu'n angharedig – nid yw hyn yr un peth â'r ymarfer blaenorol. • Ceisio peidio â phoeni os nad yw'r llun y mae eich partner wedi'i wneud yn edrych yn union fel chi. Ymarfer yw hyn, a gall lluniau gyfleu rhywbeth am berson heb fod yn berffaith. • Os bydd plant yn gorffen yn gynnar, gwahoddwch nhw i ychwanegu dillad neu gefndir eu partner. Pan fyddant wedi gorffen, gofynnwch i'r plant rannu eu portread â'u partner yn hytrach na'r dosbarth cyfan, a chasglwch nhw ar y diwedd i'w defnyddio fel adborth ar gyfer sesiwn 2.
5 munud	SLEID 13 – Myfyrio Myfyrio – mewn parau *Sut oedd hi'n teimlo i ddarlunio'ch partner wrth dynnu llun ohonynt?* *Sut oedd hi'n teimlo i gael eich portreadu ganddo/ganddi?* Myfyrio – fel dosbarth *Beth ydych chi wedi'i ddysgu am ddarlunio heddiw?* *Sut hoffech chi ddarlunkio'ch hun pan fyddwch yn creu eich hunanbortread?*

Sesiwn 2 – Portreadu ein Hunain – 60 munud

Deilliannau dysgu

Erbyn diwedd y sesiwn hon, bydd y plant yn gallu:

- Cofio syniadau allweddol am hunaniaeth a darlunio.
- Ymarfer technegau portread, gan gynnwys cyfrannedd, tôn, gwead a gwneud marciau.
- Creu amlinelliad hunanbortread sy'n cyfleu agweddau dethol ar hunaniaeth.

Geirfa Allweddol

- **Yn gyffredin** – pethau neu bobl sydd â rhywbeth tebyg amdanynt.
- **Beirniadaeth adeiladol** – dadansoddi cryfderau a gwendidau gwaith celf yn ofalus.
- **Gwneud marciau** – y gwahanol linellau, dotiau a gweadau a grëir i fynegi teimladau, symudiad neu arwyneb gwrthrych.
- **Gwead** – rhoi teimlad i ddarlun gan ddefnyddio golau, cysgod a llinellau.
- **Cysgodi** – y dechneg o ychwanegu gwahanol lefelau o dywyllwch at lun i greu'r argraff o olau, ffurf dri dimensiwn a dyfnder.
- **Cyfrannedd** – maint mewn perthynas â gwahanol rannau o ddarlun.

Paratoadau ac Adnoddau

Ar gyfer y sesiwn hon, rydym yn eich annog i sicrhau bod plant yn eistedd wrth fyrddau gyda phlant nad ydynt mor gyfarwydd â nhw.

- **Pêl** addas i'w phasio o amgylch y dosbarth
- **Cyflwyniad Dylunio Gobaith** wedi'i argraffu/uwchlwytho
- **Labeli gludiog**
- **Phensiliau arlunio**
- **Deunyddiau celf** (gweler y Canllaw Arlunio)
- **Papur bras** ar gyfer datblygu sgiliau
- **Taflenni myfyrio**

Amseru	Gweithgaredd
5 munud	SLEID 14 – Sesiwn 2 Gêm gychwynnol – Drychau Mewn parau, gofynnwch i'r plant benderfynu pwy yw A a phwy yw B. Gan sefyll o flaen ei gilydd, gofynnwch i A adlewyrchu symudiadau B mor gywir ag y gall, yna gwahoddwch nhw i newid rolau. Anogwch y plant i symud yn araf er mwyn i'w partner allu dilyn. Yna gofynnwch iddynt roi cynnig arall arni heb arweinydd na dilynwr, gan ei gwneud yn ofynnol iddynt dalu sylw manwl i symudiadau ei gilydd. Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth *Pa sgiliau oedd eu hangen arnoch i wneud i'r gweithgaredd hwn weithio?* *Pam gallai'r sgiliau hyn fod yn bwysig ar gyfer llunio' hunanbortreadau?*
5 munud	Crynodeb o Sesiwn 1 Gofynnwch i barau drafod beth a ddysgon nhw o Sesiwn 1. Pasiwch bêl o amgylch y dosbarth a gwahoddwch fyrddau i rannu un syniad. Atgoffwch y plant o'r canlynol – • Y diffiniad o darluniad (y ffordd y caiff rhywbeth neu rywun ei bortreadu) a pham mae'n bwysig • Stori Darlunio Gobaith o benrhyn Corea • Ymarfer llunio portread, a sut oedd hi'n teimlo i bortreadu rhywun arall yn ofalus Esboniwch y bydd y sesiwn hon yn adeiladu ar y dysgu hwnnw drwy helpu plant i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gynrychioli eu hunain yn ystyriol yn eu hunanbortreadau eu hunain. Cwestiwn Agoriadol *Pa dri pheth sydd gennych yn gyffredin â phawb ar eich bwrdd?* Rhowch un munud i bob bwrdd ddod o hyd i dri pheth sydd ganddynt yn gyffredin, er enghraifft, "Mae gennym ni i gyd lygaid brown." Gwahoddwch fyrddau i rannu eu hatebion â'r grŵp.
10 munud Adnoddau *Nodiadau gludiog* *Pensiliau ysgrifennu*	SLEID 15 – Meini Prawf Llwyddiant Dosbarthwch bortreadau sesiwn 1 i'r artist (yn hytrach na'r person a luniwyd). Gofynnwch iddynt fyfyrio gyda'r person nesaf atynt – **Un seren** – rhywbeth a wnaethant yn dda i gynrychioli eu partner, gan ddefnyddio beirniadaeth adeiladol i esbonio eu meddwl. **Un dymuniad** – rhywbeth y gallent ei ddatblygu drwy ymarfer. Pasiwch y bêl i blant a hoffai rannu eu seren a'u dymuniad. Myfyrio – wrth fyrddau gyda nodiadau gludiog *Sut gallwn ni lunio hunanbortreadau gwych?*

	Gwahoddwch y plant i ysgrifennu eu syniadau'n glir, pob un ar nodiad gludiog gwahanol. Gan ddefnyddio'r rhain a'r **Canllaw Arlunio** fel cyfeiriad, lluniwch meini prawf llwyddiant o 4 neu 5 datganiad. Arddangoswch y rhain lle gall y plant gyfeirio atynt yn ystod y broses arlunio.
10 munud Adnoddau ***Taflen Darlunio Nodweddion*** *Drychau* *Papur bras* *Pensiliau arlunio*	SLEID 16 – Artistiaid gan Artistiaid Rhannwch ddelweddau o hunanbortreadau enwog. Tynnwch sylw'r plant at: • Ystum y ffigurau • Y raddfa – faint o'r artist sydd yn y llun? • Y lliwiau, y dillad a'r mynegiant wyneb a ddefnyddir, a beth allai'r rhain awgrymu am sut mae'r artistiaid am gael eu darlunio. Trafod – fel dosbarth *Beth sy'n effeithiol am y gweithiau celf hyn?* *Sut mae'r artistiaid wedi darlunio eu hunain?* Trafod – mewn parau, yna fel dosbarth *Sut hoffech chi ddarlunio'ch hun yn eich portread, gan ddefnyddio gwneud marciau, gwead, cysgodi a chyfrannedd?* *Os oes un rhan o'r wyneb yr hoffech wella wrth ei arlunio, p'un fyddai honno?* Cyflwynwch fyrddau datblygu sgiliau ar gyfer pob nodwedd: llygaid, trwyn, ceg, siâp wyneb a gwallt. Dangoswch wahanol dechnegau pensil, megis cysgodi a gwead, ac atgoffwch y plant o bwysigrwydd cyfrannedd wrth arlunio wynebau. Yna gall y plant ymarfer gyda phapur bras. Gyda chaniatâd yr artist, rhannwch enghreifftiau â'r dosbarth a thrafodwch beth sy'n effeithiol.
20 munud Adnoddau *Papur arlunio* *Drychau* *Pensiliau*	SLEID 17 - Hunanbortread Rhan 1 – Braslun Gofynnwch i'r plant ddechrau creu eu hunanbortreadau mewn pensil, gan ddefnyddio graffit yn hytrach na phensiliau lliw. Cyfeiriwch at y meini prawf llwyddiant a'r **Canllaw Arlunio** am syniadau ar sut i gefnogi disgyblion i greu gwaith celf o ansawdd uchel. Symudwch o amgylch yr ystafell ddosbarth ac anogwch y plant i edrych yn ofalus yn y drychau. Pan fydd y plant yn hyderus gyda'u hamlinelliad, gwahoddwch nhw i ychwanegu cefndir sy'n dangos lle sy'n bwysig iddynt, neu wrthrychau sy'n symbol o bethau maent yn eu caru neu y mae ganddynt ddiddordeb ynddynt. Cyfeiriwch at y canllawiau yn y **Canllaw Arlunio** ynghylch defnyddio symbolau. Sicrhewch fod y plant yn gadael lle ar gyfer y geiriau y byddant yn eu hychwanegu nes ymlaen; efallai yr hoffech farcio hyn ymlaen llaw.
5 munud	SLEID 18 – Myfyrio Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth *Beth ydych chi wedi'i ddysgu am lunio hunanbortread heddiw?* *Pa dechnegau wnaethoch chi eu defnyddio?* *Sut wnaethoch chi oresgyn heriau pan godon nhw?*

Sesiwn 3 – Cwblhau a Rhannu ein Hunanbortreadau – 60 munud

Deilliannau dysgu

Erbyn diwedd y sesiwn hon, bydd y plant yn gallu:

- Cyfansoddi neges fer at "ffrind nad wyf wedi'i gyfarfod eto".
- Cwblhau hunanbortread gan ddefnyddio lliw, deunyddiau a manylion a ddewiswyd.
- Gwerthuso gwaith celf yn barchus a myfyrio ar empathi ac ymgysylltu.

Geirfa Allweddol

- **Unigryw** – bod yr unig un o'i fath.
- **Lliwiau cyfatebol** – lliwiau sydd gyferbyn â'i gilydd ar yr olwyn liw ac sy'n creu cyferbyniad cryf.
- **Lliwiau cyfagos** – lliwiau sydd yn agos at ei gilydd ar yr olwyn liw i greu effaith gydnaws a llonydd.

Paratoadau ac Adnoddau

Ar gyfer y sesiwn hon, rydym yn eich annog i sicrhau bod plant yn eistedd wrth fyrddau gyda phlant nad ydynt mor gyfarwydd â nhw. Ffyn Qi – pegiau pren (dowels) neu bennau ffelt – un fesul pâr.

- **Pêl** addas i'w phasio o amgylch y dosbarth
- **Cyflwyniad Darlunio Gobaith** wedi'i argraffu/uwchlwytho
- **Nodiadau gludiog**
- **Pensiliau arlunio**
- **Deunyddiau celf** (gweler y **Canllaw Arlunio**)
- **I'W HARGRAFFU - Taflenni myfyrio**

Amseru	Gweithgaredd
5 munud Adnoddau *Pegiau pren neu bennau ffelt*	SLEID 19 – Sesiwn 3 Gêm gychwynnol – Ffyn Qi ("chi") Mewn parau, gofynnwch i'r plant ddal ffon neu ben ffelt rhwng eu mynegfysedd, gan ddefnyddio dim ond y pwysau rhyngddynt i'w hatal rhag cwympo. Unwaith y byddant yn gyfforddus, gwahoddwch nhw i ddechrau symud gyda'i gilydd, gan ofalu am ei gilydd ac am y gofod o'u cwmpas. Myfyrio – mewn parau, yna fel dosbarth *Pa sgiliau oedd eu hangen arnoch i wneud i'r gweithgaredd hwn weithio?* *Pam gallai'r sgiliau hyn fod yn bwysig ar gyfer llunio hunanbortreadau?*
5 munud	Crynodeb o Sesiwn 2 Gofynnwch i barau drafod yr hyn a ddysgon nhw o Sesiwn 2. Pasiwch bêl o gwmpas y dosbarth a gwahoddwch y byrddau i rannu un syniad. Atgoffwch y plant o'r canlynol: • Y sgiliau artistig allweddol y maent wedi bod yn eu datblygu, yn ogystal â phwrpas gwreiddiol eu gwaith celf. • Y meini prawf llwyddiant a ddatblygwyd ganddynt gyda'i gilydd. • Yr agweddau ar eu hunaniaeth y maent am eu rhannu ag eraill. Cwestiwn Agoriadol *Beth sy'n unigryw am bob un ohonoch chi?* Rhowch funud i'r plant ddod o hyd i un peth am bob person yn eu grŵp sy'n **wahanol** i bawb arall yn y grŵp, er enghraifft, "Fy hoff anifeiliaid yw mwydod." Pasiwch bêl o gwmpas yr ystafell ddosbarth a gwahoddwch y plant i rannu eu syniad os ydynt yn meddwl nad oes neb arall yn y dosbarth yn ei rannu gyda nhw. Myfyrio – fel dosbarth *Pam mae'n bwysig dathlu'r pethau sy'n ein gwneud ni'n wahanol?* *A oes rhywbeth arbennig neu unigryw amdanoch chi yr hoffech ei ysgrifennu ar eich hunanbortread?* Eglurwch y bydd y plant nawr yn defnyddio'r syniadau hyn am unigrywiaeth i ysgrifennu neges fer ar gyfer ffrind nad ydynt wedi cwrdd ag ef / hi eto.
15 munud Adnoddau	SLEID 20 – Hunanbortread Rhan 2 – Ysgrifennu Neges Dangoswch rai enghreifftiau o ysgrifennu o'r hunanbortreadau rhyngwladol i'r dosbarth. Tynnwch sylw at yr elfennau sydd wedi'u cynnwys – eu henw, lle maent yn byw,

Papur ysgrifennu bras *Pensiliau ysgrifennu*	diddordebau, a chwestiwn i'r person sy'n derbyn y ddelwedd. Gofynnwch i'r plant beth sy'n gwneud y negeseuon yn effeithiol. Esboniwch y bydd y plant nawr yn drafftio eu brawddegau eu hunain. *Wrth feddwl am gyfarfod â ffrind newydd o ran wahanol o'r byd…* *Beth fyddech chi am iddo/iddi wybod amdanoch chi?* *Beth hoffech chi ei wneud gyda'ch gilydd?* Gofynnwch i'r plant siarad â phartner am eu syniadau cyn drafftio eu brawddegau ar bapur sgrap. Casglwch adborth a gwiriwch fod y plant yn meddwl am syniadau a fyddai'n ystyrlon ac yn briodol i'w rhannu. • Anogwch y defnydd o ieithoedd a sgriptiau eraill. • Anogwch nhw i beidio â thrafod meddiannau materol na gwneud sylwadau sy'n pwysleisio gwahaniaethau mewn cyfoeth, statws neu fraint. Unwaith y bydd y brawddegau wedi'u drafftio a'u gwirio, gofynnwch i'r plant ychwanegu'r brawddegau hyn yn daclus ac yn glir at eu gwaith celf.
15 munud	SLEID 21 - Hunanbortread Rhan 3 – Ychwanegu Lliw Dangoswch bob un o'r deunyddiau sydd ar gael, gan ddangos i'r plant sut i'w defnyddio'n effeithiol. Cyfeiriwch at y **Canllaw Arlunio** am gyngor a syniadau. Gwahoddwch y plant i ddewis a defnyddio'r deunyddiau hyn i liwio eu hunanbortreadau. Gofynnwch iddynt feddwl am liwiau cyfatebol, sydd gyferbyn â'i gilydd ar yr olwyn liw ac sy'n creu cyferbyniad cryf, a lliwiau cyfagos, sydd yn agos at ei gilydd ar yr olwyn liw ac sy'n creu effaith gydnaws a llonydd. Anogwch nhw i ddefnyddio lliwiau y maent yn teimlo sy'n eu cynrychioli ac yr hoffent eu rhannu ag eraill, er enghraifft – • fy hoff liw • argraff o le sy'n bwysig i mi • emosiwn neu deimlad • rhywbeth am fy hunaniaeth, megis lliw fy hoff dîm pêl-droed • amser o'r dydd neu dymor o'r flwyddyn rwy'n ei garu.
10 munud	SLEID 22 – Rhannu Gwaith Celf *Sut ydych chi wedi dewis cynrychioli eich hun?* Gofynnwch i'r plant dacluso eu byrddau a gadael eu gwaith celf wrth eu seddi. Rhowch amser i'r plant gerdded o amgylch yr ystafell ddosbarth ac edrych ar oriel gwaith celf ei gilydd. Arweiniwch nhw i sylwi ar agweddau sy'n unigryw, yn ogystal ag agweddau sydd ganddynt yn gyffredin. Rhowch gyfle i'r plant rannu eu gwaith celf â phartner a'r dosbarth ehangach. Arweiniwch nhw tuag at ddod o hyd i bethau sydd ganddynt yn gyffredin â'i gilydd, yn ogystal ag elfennau y maent yn eu gwerthfawrogi yng ngwaith ei gilydd.

	Myfyrio – fel dosbarth *Beth mae eich hunanbortreadau yn ei ddweud am yr hyn sy'n eich gwneud yn arbennig?* *Beth ydych chi'n ei werthfawrogi am waith celf pobl eraill?* *Beth sydd gan eich gweithiau celf yn gyffredin?* *Beth ydych chi'n meddwl y bydd plentyn mewn gwlad bell yn ei feddwl/ei deimlo wrth weld eich portread?*
10 munud Adnoddau ***Taflenni myfyrio***	SLEID 23 - Myfyrio Myfyrio – fel dosbarth *Pam mae'n bwysig ein bod yn cael cyfleoedd i gynrychioli ein hunain i eraill?* Gofynnwch i'r plant lenwi'r **Taflenni Myfyrio.** Beth sy'n digwydd nesaf… Rhannwch agweddau ar y gwaith celf rydych yn eu gwerthfawrogi heb enwi unigolion, er enghraifft, "Sylwais ar ddefnydd ystyriol o gysgodi a negeseuon wedi'u hysgrifennu'n ofalus." Esboniwch y bydd y gwaith celf yn mynd ymlaen i fod yn rhan o arddangosfa. Os oes arddangosfa leol, rhannwch y manylion â'r dosbarth. Atgoffwch y plant y bydd detholiad yn dod yn rhan o'r arddangosfa draws-leol ac yn teithio'r byd. Caiff y rhain eu dewis i ddangos ystod eang o hunanbortreadau, er enghraifft oedran, rhanbarth ac arddull, yn hytrach na'r rhai a fernir yn "y gorau". Ar ddiwedd y wers, sicrhewch fod enw ac oedran pob plentyn wedi'u hysgrifennu'n glir ar flaen neu gefn eu gwaith celf. Gweler y **Trosolwg o'r Prosiect** am ganllawiau cyflwyno gwaith y plant.